

γυρίδα ἡ, Κρήτ. Μακεδ. (Δρυμ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γύροσ καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίδα.

1) Ἡ περιφέρεια ἐπιφανείας Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.): Ἐκεῖνὰ ἔς τὴν γυρίδα τοῦ χωραφιοῦ ἦτονε θεμένος ὁ λαγός Κίσ. 2) Στροφή, λοξοδρομήσις Κρήτ.: Κάναμε γυρίδα (= λοξοδρομήσαμε, κάμαμε στροφή). Πβ. ἀναγυρίδα 1. 3) Τὸ ἐξ ἱλιγγίου προκαλούμενον αἰσθημα περιστροφῆς Μακεδ. (Δρυμ.): Γυρίδης ἔχον ἔς τοῦ κιφάλι μ'. Συνών. γύρσιση 3, φούρλα.

γυρίδι τό, Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) Πελοπν. (Οἰν.) ὕριν Κάμπ. Κάσ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυρί καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίδι.

1) Ἡ περιφέρεια ἐπιφανείας Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.): Τὸ γυρίδι τοῦ φουστάνιου (=τὸ στρίψωμα τοῦ φορέματος) Κίσ. Τὸ γυρίδι τοῦ φούρνου-τοῦ μαστραπᾶ αὐτόθ. Δὲν ἐπλυνες τὸ τεγὶ καλὰ κ' ἔχουνε ἀπομείνει ζύμες ἔς τὸ γυρίδι δον αὐτόθ. Συνών. γυρίδα 1. 2) Ἡ ἐπιστροφή Πελοπν. (Οἰν.): Νὰ πᾶς ἔς τὰ γυρίδια (ἀρά). Συνών. Φρ. Νὰ πᾶς ἔς τὸν ἀγύρσιτο. Συνών. γύρσιμα 6. 3) Ἡ ἐλαφρὰ ἐπιδημία ὡς περιφερομένη ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον Κάμπ. Κάσ. Συνών. γυρί 4.

γυρίζοβολῶ ἀμάρτ. γυροβολῶ πολλαχ. γυροβουλιῶ Τῆν. κ.ά.

Ἐκ τοῦ ρ. γυρίζω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ γυρνῶ, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -βόλω, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 22 (1910), 243 κέξ.

Περιφέρομαι τῇδε κάκεισε πολλαχ.: Γυροβολάει ὦρες ἔς τὴν ρούγα σὰν τὸ χασαπόσκυλλο (ρούγα = γειτονιά) Πελοπν. (Γαργαλ.) Γυροβολάει ἔς τὴν γειτονιά Λεξ. Δημητρ. Τ' ἀρέσ' νὰ γυροβουλιᾷ κὶ νὰ μὴ πάη νὰ δ'λέψ' Τῆν. || Ποίημ.

Ὁ κυνηγῶν αὐτὸς γυροβολοῦσε ἀπάνω
Π. Βλαστ., Ἀργώ, 87.

γυρίζω κοιν. καὶ Καλαβρ. (Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) Πόντ. γυρίζ-ζω Καλαβρ. (Βουν. Ρουχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) Κῶς Νίσυρ. Ρόδ. Χίος κ.ά. γυρίδζω Καλαβρ. (Ἀμυγδαλ. Γαλλικ. Μπόβ.) γυρίτζω Σέριφ. Σίφν. Σύμ. κ.ά. γυρίντζω Ἀστυπ. Λέρ. Πάτμ. Χίος (Ἀγίος Γεώργ.) κ.ά. γυρίζον βόρ. ἰδιώμ. γυρίζ-ζον Εὐβ. (Κουρ.) γυρίν-νον Λυκ. (Λιβύσσ.) γυρίδζω Καλαβρ. ὕρίζω Καππ. (Φάρας.) Κάμπ. Κάσ. Κύπρ. Μακεδ. (Ἀσσηρ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ. Κινίδ. Φιλότ.) Προπ. (Μαρμαρ.) Χάλκ. Χίος ὕρίζ-ζω Κάλυμν. Μεγίστ. ὕρίτζω Σύμ. γερίζω Ἄνδρ. γερίζον Τῆν. γιουρίζω Ἀθῆν. (παλαιότ.) Μέγαρ. Πελοπν. (Γελίν. Τρίκκ.) γιουρίδζω Ἀπουλ. (Καλημ. Κορίλ. Μαρτ. Μαρτίν. Σολέτ. Στερνατ. Τσολλίν.) ἐγιουρίδζω Ἀπουλ. (Μαρτ.) γιουρίδζω Ἀπουλ. (Καστριν.) κιουρίδζω Ἀπουλ. (Καστριν. Μαρτίν.) γυρίζω Θράκ. (Καλλιπ.) γυρίζον Σαμόθρ. γυρίζον Σαμοθρ. γυρίζω ἴμα Τσακων. (Χαβουτσ.) γιουρίζον ἐν Τσακων. δυρίζω Χάλκ. γυρνάω σύνθηθ. γυρνάου πολλαχ. βορ. ἰδιώμ. γερνάω Καππ. γερνάου Μακεδ. (Βόιον Σισάν.) γυρνῶ Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν. κ.ά.) Ἰκαρ. Μακεδ. (Βελβ.)—Λεξ. Περίδ. Βυζ. ὕρνῶ Μακεδ. (Βελβ. Κοζ. Σιάτ.) γερνῶ Μακεδ. (Σισάν.) Ἀόρ. ἐγύριζα Πόντ. (Τραπ.) ἐγύρ'σα Πόντ. (Τραπ.) ἐγύρ'σα Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) ἐγύρια Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) γύρια Εὐβ. (Κύμ.) γιούρια Μέγαρ. γύρ'σα Καππ. (Οὐλαγ.) Προπ. (Κύζ.) ὕρ'σα Καππ. (Τελμ.) ὕρ'σα Καππ. (Φάρας.) Ὑποτακτ. γυρίω

Ἰκαρ. Χίος Προστ. γύρια Κρήτ. Κύθηρ. Ἀόρ. γύριε Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) γύριε Καλαβρ. (Μπόβ.) γιούρισο Ἀπουλ. (Καλημ. Κορίλ. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλίν.) Πληθ. γυράστε Καλαβρ. (Μπόβ.) Μετοχ. γυρίζοντα Πελοπν. (Λεντεκ. Μαργέλ. Μηλιώτ. Ποταμ. κ.ά.) Τῆλ. γυρίδζοντα Καλαβρ. (Ἀμυγδαλ. Γαλλικ. Μπόβ.) γιουρίδζοντα Ἀπουλ. (Καλημ. Κορίλ. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλίν.) γυρίζοντας Θράκ. γυρίζοντας Πελοπν. (Κοντοβάζαίν.) γυρίσοδα Σέριφ. γυρισόντα Κύπρ. γυρνώντας Μακεδ. (Βόιον) γυροῦντας Θράκ. Μέσ. καὶ παθ. γυρίζομαι Καππ. (Ἀραβάν.) γυρίζομαι Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Μύτικ. Σπάρτ. κ.ά.) ὕρίζομαι Καππ. (Τελμ.) γυρίομαι Πόντ. γυρίσκουμαι Πόντ. ὕρίσκουμαι Καππ. (Ἀραβάν.) γυριόμυ Θράκ. (Ἀνδριανούπ.) Μακεδ. γυρ-γιόμυ Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Ἀόρ. ἐγυρίγα Πόντ. ἐγύρια Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.) γυρίστα Καππ. (Φλογ.) ὕρίστα Καππ. (Φάρας.) ὕρίδα Καππ. (Τελμ.) ἐγυρίστηνα Καλαβρ. (Μπόβ.) γ' πρόσ. ἐγυρίστην Πόντ. Προστ. ὕρίστου Καππ. (Τελμ.) β' πληθ. γυριστάτε Καλαβρ. (Μπόβ.) Μετοχ. γυριζάμενος Ρόδ. γυριμένο Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) γυριμ-μένο Ἀπουλ. (Καλημ. Κορίλ. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλίν.)

Τὸ Βυζαντ. γυρίζω. Ὁ τύπ. γυρνῶ ἐκ τοῦ Ἀόρ. ἐγύρσι κατὰ τὰ ἐκέρεσα-κερνῶ, ἐξέρεσα-ξερνῶ, ἐχάλασα-χαλνῶ κ.ά. Βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 292. Οἱ τύπ. γυρίδζω καὶ γιουρίδζω ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ τελικοῦ ν εἰς συνεκφοράν.

Α) Ἀμτβ. 1) Ἐνεργ. καὶ μέσ. Περιστρέφομαι κοιν. καὶ Καλαβρ. (Βουν. Μποβ. κ.ά.): Γυρίζει ὁ μύλος - ἡ σβούρα - ἡ ἀνέμη - ὁ ἄξονας - ὁ τροχὸς κοιν. Μοῦ φαίνεται πὼς γυρίζει τὸ σπῆτι - ὁ κόσμος. Γυρίζει τὸ κεφάλι μου (ἐπὶ ἱλιγγιώντος) κοιν. Μοῦ γυρίζ-ζ' ἡ τσεφαλή (μοῦ στριφογυρίζει τὸ μυαλό) Βουν. Γύριζα ὅλη νύχτα μέσ' ἔς τὰ ρούχα καὶ δὲ μπόρεσε νὰ μὲ πάρῃ ὁ ὕπνος. Γυρίζω ἀπὸ τ' ἄλλο πλενρό. Δὲ γυρίζει τὸ κλειδί ἔς τὴν κλειδαριὰ κοιν. Γυρίσ'κα, γυρίσ'κα, δὲ βόρ'σα νὰ κοιμηθῶ Μακεδ. (Κοζ.) || Φρ. Γυρίζει σὰν ἀνεμοδοῦρα - σὰν ἀνεμόμυλος - σὰν ἀνέμη (ἐπὶ εὐμεταβόλου) κοιν. Μέσ' ἔς τὸ μυαλό μου γυρίζει καὶ δὲ μπορῶ νὰ τὸ θυμηθῶ (ἐπ' ἀμνησίας γνωστῆς λέξεως ἢ ὀνόματος) κοιν. Ὡς τὸ στόμα μου γυρνάει (συνών. μετὴν προηγουμ.) Μύκ. Ὡς τὴν γλῶσσα μου γυρίζει (συνών. μετὴν προηγουμ.) Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 49. Ὡς τὴν γλῶσσα μου γυρίζεται (συνών. μετὴν προηγουμ.) Πελοπν. (Δημητσ.) Γυρίζει σὰν φουριάτικο ἄλογο (ἐπὶ σπεύδοντος) Ἀθῆν. || Παροιμ. Ὁ κόσμος εἶναι σφαῖρα καὶ γυρίζει (ἀσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα) κοιν.

Θὰ γυρίσῃ ὁ τροχὸς | νὰ γλεντήσῃ κὶ ὁ φτωχὸς
(τὴν δυστυχίαν θὰ διαδεχθῇ κάποτε ἡ εὐτυχία) Κρήτ.

Θὰ γυρίσῃ ὁ τροχὸς | καὶ θὰ φάῃ κὶ ὁ φτωχὸς
(συνών. μετὴν προηγουμ.) Ἡπ. (Ἰωάνν.)

Ἄς γυρίξῃ ὁ μύλος κὶ ἄς γυρινιάξῃ ἡ γραῖα
(πρὸ τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ παραμερίζονται αἱ ἀντιδράσεις) Κύθηρ. || Ἄσμ.

Ἀμέσως ἐσκοτίστηκεν, ἐχάθηκεν τὸ φῶς της,
ἡ θάλασσα, ἐνόμιζεν, ἐγύρισεν ἐμπρὸς της
Κύπρ.

Ἐμεῖς ἐφές τοὺν εἶδαμε πέρα ἔς ἐκεῖν' τὴν ράχη,
εἶχαν ἀρριά, πὺν ψένουντο, κριάρια, πὺν γυροῦντο
Μακεδ. (Κοζ.) 2) Περιφέρομαι, περιοδεύω κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) Τσακων.: Γυρίζει ὅλη τὴν ὥρα. Γυρίζει μέσ' ἔς τοὺς δρόμους. Γυρίζει πάνω - κάτω. Ποῦ γυρίζεις

